תנו רבנן [א] יכול האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ת"ל כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש ממנו לה' ולא כולו לה', יכול תצא לחולין ת"ל יהיה קדש הא כיצד תמכר לצרכי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אבר שבה דברי רבי מאיר ורבי יהודה, [א] [ב] ור' יוסי ור' שמעון (אומר) מנין לאומר רגלה של זו עולה שכולה עולה? שנאמר כל אשר יתן ממנו לה' כשהוא אומר יהיה קדש לרבות את כולה. אמר מר תמכר לצרכי עולות [ג] והא קמייתי בהמה מחוסרת אבר? אמר רבא באומר הרי עלי עולה בחייה [ג] אמר רב חסדא [ד] מודה רבי יהודה בדבר [ה] שעושה אותה טרפה רבא אמר בדבר שעושה אותה נבילה ורב ששת אמר בדבר שהיא מתה, מאי איכא בין רב חסדא לרבא? איכא בינייהו טרפה חיה: רב חסדא סבר לה כמאן דאמר טרפה אינה חיה ורבא סבר לה כמ"ד טרפה חיה, ומאי איכא בין רבא לרב ששת? איכא בינייהו דרבי אלעזר [ו] דאמר רבי אלעזר [ו] ניטלה ירך וחלל שלה נבילה: רבא סבר לה כרבי אלעזר רב ששת לא סבר לה כר' אלעזר, מיתיבי אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בדבר שאין הנשמה תלויה בו ודברי רבי יוסי בדבר שהנשמה תלויה בו [ז] לאו מכלל דפליג עליה דרבי יהודה בדבר שאין הנשמה תלויה בו [ח] (מכלל דפליג עליה (ד)ר' יוסי אלא נראין דברי רבי יוסי בדבר שהנשמה תלויה בו [ט] (לאו) מכלל דפליג עליה (ד)רבי יהודה ותיובתא דכולהו? לא, חסורי מיחסרא והכי קתני נראין דברי רבי יוסי לר' יהודה בדבר שהנשמה תלויה בו שאף רבי יהודה לא נחלק עליו אלא בדבר שאין הנשמה תלויה בו אבל בדבר שהנשמה תלויה בו מודי ליה [י] בעי רבא בעוף מהו: בהמה אמר רחמנא והא לאו בהמה היא או דלמא קרבן אמר רחמנא [יא] והאי נמי קרבן הוא? תיקו [יב] בעי רבא [יג] הקדיש אבר לדמיו מהו דתיחות ליה קדושת הגוף? מי אמר [יג] כיון דנחתא ליה קדושת דמים נחתא ליה נמי קדושת הגוף [יד] ומדאקדשיה לחד אבר אקדשיה לכולה או דלמא חד מגו אמר, תרי מגו לא אמר? [טו] תפשוט ליה מדידיה [טז] דהאמר רבא ג) הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף? התם דאקדשיה לכוליה הכא [יז] דאקדשיה חד אבר, מאי? [יח] תיקו. בעי מיניה [יט] מרבא הקדיש חד אבר מהו בגיזה? תפשוט לך מהא דתניא [כ] לא תגוז בכור צאנך אבל אתה גוזז בשלך ושל אחרים [כא] התם לא נחתא ליה קדושה כלל הכא נחתא ליה קדושה [כב] (לישנא אחרינא) התם אין בידו להקדישו הכא בידו להקדישו בעי מיניה אביי [כג] מרבא הקדיש עורה מהו בעבודה [כד] תא שמע והאומר מה שבמעיה של זו עולה מותרת בגיזה ואסורה בעבודה מפני כחוש עובר שבה אמר ליה כי קתני אסורה בעבודה מדרבנן אי הכי אפילו בגיזה נמי תיתסר? אמר ליה עבודה דמיכחשא [כה] גזרי בה רבנן, גיזה לא גזרי בה רבנן בעי מיניה אביי מרב יוסף [כו] היא שלמי' וולדה חולין [כז] ושחטה בפנים מהו למ"ד ולדי קדשים בהווייתן הן קדושין מי הוי חולין בעזרה או לא א"ל

א) חולין כח. לג: [נדה כד.] ב) [ערכין ה. ע"ש] ג) שבועות יא. ע"ש בכורות יד: [לקמן יט: ערכין ה.]

יהיה קדש. ההוא אבר וכיון דההוא אבר הוי קדוש תו לא מלי למשחט ההיא בהמה לשם חולין אלא תמכר כולה חוץ מדמי אותו אבר שבה דדמי אותו אבר לא יטול שהרי הקדישו ואינו יכול למוכרו: הכי גרסי' דברי רבי מאיר ור' יהודה: **מחוסרם אבר.** שהרי אותו תורה אור האבר אינו שלו אלא לחובת המוכר הוא קרב נמלא שהלוקח זה לא הקריב עולה שלימה והוא נדר להקריב כל הבהמה לחובתו: **באומר הרי עלי עולה בחייה.** הרי עלי להקריב כל האברין שבבהמה חיה ממנה והרי כן עשה דהמוכר לא הקדיש אלא אבר שאינה חיה ממנו כגון רגל מן הארכובה ולמטה, שאם היה מקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הוה פשטה קדושה בכולה כדאמר מודה ר' יהודה בדבר שעושה אותה טריפה, שאם הקדיש אבר שממנו נטרפת אם היה ניטל, פשטה קדושה בכולה אפי' לר' יהודה, לישנא אחרינא ירושלמי והא נייתי בהמה דמקדיש גופה כי ליתיה כולה לדידיה כלומר האי לוקח הא מייתי בהמה שאין [כל] הגוף שלו ומשני כגון דאמר כוזא מן הדא בהמה לעולה כלומר שוה זוז מבהמה זו לעולה והרי קנה [ד] זוז (וזוז) הלכך ילא דהא לא נדר עולה שלימה: **מודה ר' יהודה.** דפשטה קדושה בכולה: **שעושה אותה נבלה.** כגון הירך וחלל שלה אבל בדבר העושה אותה טרפה כמו רגלה מן הארכובה ולמעלה (א) לא מודה וטעמא מפרש לקמיה [כט]: *(כגון הלב או הוושט): **כמ"ד טרפה אינה חיה.** פלוגתא היא באלו טרפות (חולין דף מב.) הלכך כיון דאינה חיה הרי הקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הלכך מודי: **ורבא ס"ל טרפה חיה.** ואינו דבר שהנשמה תלויה בו: **ניטל הירך וחלל שלה נבלה.** אע"פ שהיא עדיין חיה מטמאה כנבלה דכמתה היא ולא כחיה: **רבא סבירא ליה כרבי אלעזר.** הילכך אקדיש ירך וחלל שלה הוי דבר שהנשמה תלויה בו: **ורב ששת לית ליה דר' אלעזר.** [ה] בפ"ק דחולין (דף כא.) מפרש היכי דמי חלל שלה כל שרבוצה ונראית חסרה: **הכי קאמר נראין דברי רבי יוסי לר' יהודה.** דר' יהודה מודה ליה בדבר שהנשמה תלויה בו: **בעוף מהו.** לר' (א) יוסי קא בעי לה הקדיש רגל עוף דתור או בן יונה מי פשטה קדושה בכוליה או לא: **בהמה אמר רחמנא.** בהאי קרא [ל] "מכל אשר יתן ממנו" כתיב "בהמה, וקרבן": **הקדיש אבר לדמיו מהו דתיחות.** קדושת הגוף לכל הבהמה ותיקרב עולה מי אמר לרבי יוסי מדאקדיש חד אבר לדמיו פשטה קדושה לכולה בהמה לדמיה ומיגו דנחתא לה קדושת דמים לכולה בהמה נחתא לה קדושת הגוף הואיל והיא גופא חזיא לעולה למה לי למוכרה ולהביא בדמיה עולה הלכך בעל כרחיה קדשי קדושת הגוף: **תרי מיגו.** חד דהוא לא אקדיש אלא אבר ולדמיו ואנן צריכין לומר תרי מגו דחייל אאבר חייל אכולה בהמה לדמיה תרי מגו דנחית [לא] כולה לדמיה נחית נמי כולה לקדושת הגוף: **ותפשוט ליה מדידיה.** דודאי נחתא לה קדושת הגוף: **דהא אמר רבא הקדיש זכר.** אי"ל זכר ולהכי נקט רבא זכר דבעולה איירי רבא ונקבה לא חזיא לעולה וליכא למימר [לב] קדושת הגוף: **לדמיו.** להביא בדמיו עולה קדוש קדושת הגוף ואינו יכול למכרו הואיל והוא גופיה חזיא לעולה והוא עצמו יקרב לעולה והכא נמי הואיל ולרבי יוסי נחתא קדושה לכולה על ידי האבר קדשה נמי לגופה: **התם דאקדשה לכולה.** וליכא אלא חד מיגו: **הקדיש אבר מהו בגיזה.** [לג] בעבודה לא תיבעי לך דאסור דהא מכחיש [לד] לה: ג) **לישנא ושל אחרים.** עובד כוכבים אם יש לך בכור בשותפות עם העובד כוכבים מותר לגוזו הכא נמי הואיל והחולין והקדש שותפין בו מותר: **התם גבי בכור לא נחתא ליה שום קדושה.** ואפי' לחלקו של ישראל דשותפות עובד כוכבים פוטרת מן הבכורה הכא נחתא קדושה [לה] להך אבר: **אין בידו להקדישו.** הואיל ויש לעובד כוכבים שותפות בו: **הקדיש עורה.** של בהמה מהו בעבודה, בגיזה לא תיבעי לך דלא מכחיש ליה לעור אבל עבודה מכחשא ליה לעור: **מפני כחוש העובר.** והכא נמי איכא כחוש עור: **מדרבנן.** וכי מיבעיא [לו] ליה מדאורייתא ומילקי עליה: **היא שלמים וולדה חולין.** הקדיש בהמה מעוברת חוץ מעוברה דלדברי הכל אין העובר קדוש: **למאן דאמר וולדות קדשים בהווייתן הן קדושין.** כלומר אדם שהקדיש בהמה ואחר כך נתעברה ומיבעיא לי אליבא דמאן דאמר וולדות קדשים בהווייתן הן קדושין והשתא נמי לא קדיש עובר ושחטה להם בפנים בעזרה מי הוי ולד חולין בעזרה ומחייב דהא לא הקדיש עובר או לא: **א"ל.** לא מחייב: מי

א) עי' רש"ק שכ' שהרמב"ם מפרש דלרבי יהודה נעי וכגון שהקדיש בעוף אבר שהנשמה תלויה בו וע"ש ב) בפלך נ"ק

רב חסדא סבר כמאן דאמר טריפה אינה חיה ורבא סבר כמאן דאמר טריפה חיה. ובפ"ק דבכורות (דף ג.) נהפכה סוגיא ואת גבי שותפות עובד כוכבים דרב חסדא סבר טריפה חיה וזו מן הסוגיות הפוכות שבהש"ס וכן מלינו בשאר דוכתי גבי פלוגתא דאביי ורבא דידים מוכיחות במסכת נדרים (דף ה:) ובמסכת נזיר (דף סב. ע"ש) ומיהו צריך עיון לפי מה דאמר רבא הכא טריפה חיה *דבפרק החולץ (יבמות דף לו) אמר רבא גבי ספק טרפה משהינן לה י"ב חדש:

[ו] **התם** לא נחתא ליה *קדושת הגוף. [לז] פירש רש"י דסבר דשותפות העובד כוכבים פוטרת מן הבכורה ובפ"ק דבכורות (דף ג:) קאמר אפי' למ"ד שותפות העובד כוכבים אינו פוטר והא דאמר התם לא נחתא ליה קדושה ר"ל להקריב: **היא** שלמים וולדה חולין ושחטה בפנים מהו. פירוש אם הולד אסור משום חולין בעזרה ונראה דמלי למיפשטיה [לח] מההיא דלעיל דהשוחט את החטאת ומצא בה בן ד' חי משמע דלא הוי חולין בעזרה: אין

צט א ב ג מיי' פט"ו מהל' מעשה"ק הל"ב:

ק ד מיי' פ"א מהל' שחיטה הל"ט ופ"ב מהל' אבות הטומאה הלכה א:

קא ה מיי' פט"ו מהל' מעשה"ק הל"ג:

[לשון זה אינו בפרק החולץ ולא במסכת חולין וצ"ע ובפ' גיד הנשה פרק אלו טרפות אבל ג"כ הוא דאמר הכי ולא רבא]

קב ו מיי' פ"ד מהל' מעילה הל"ב ופ"ה מהל' ערכין הל"ד:

קג ז מיי' פ"ו מהל' ערכין הלכה יד ופט"ו מהלכות מעשה"ק הלכה ה:

קד ח ט מיי' פ"א מהל' מעילה הל"ג:

קה י מיי' פ"ב מהל' שחיטה הל"ד:

חולין פט: ערכין ד:

ויקרא כז, ט "ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה' כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש"

[נ"ל רבי יוסי ור"ש אומרים]

[חולין מב. וש"נ]

גי' רש"ל במסכת חולין וחלל שלה ניכר נבלה

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שעושה אותה וכו' וחלל שלה אבל וכו' הארכובה ולמעלה כגון הלב והוושט לא מודה וטעמא מפרש לקמיה הס"ד:

◆

רבינו גרשום

[והא קא מייתי] בהמה מחוסרת אבר. דמעיקרא איקדש מינה אבר: [אמר רבינא באומר. זה הקונה אותה אומר בשעת נדרו הרי עלי עולה]: בחייה כלומר (באומר זה הקונה בשעת נדרו) הרי עלי (בהמה) להביא עולה שיכולה לחיות ואפי' היתה מחוסרת אותו [אבר] שהוקדש מקודם היתה יכולה לחיות ומה שנדר הביא. ל"א והא קא מייתי בהמה כו'. [אלא אמר רבא כגון דאמר בשעת נדרו הרי עלי] בזוזא (כלומר לא אמר בשעת נדרו אלא בשוה זוז) מן [הדא] בהמה לעולה [דלא קבל עליו אלא בשוה זוז מבהמה לעולה] דהשתא [חוץ] מאותו אבר המוקדש [עדיין יש בה] שוה כמה זוזים ומה (שנדר) [ששוה יותר] יכול להביא [מודה ר' יהודה]: בדבר שהנשמה תלויה בו. [דאי אקדיש אבר מינה שהנשמה תלויה בו] כגון לב או כבד [דקדשה כולה או] בדבר שעושה טרפה [אם ניטל ממנה אותו אבר כגון] שנחתך רגלה מן הארכובה ולמעלה: ורבא סבר לה. כמאן דאמר טרפה חיה להכי קאמר בדבר שעושה אותה נבילה כגון ניטל הירך וחלל שלה [נבילה]: רב ששת לא סבר לה כר' אלעזר. להכי קאמר בדבר שהוא מתה מיד ולא שתהא מפרכסת [אלמא] בתרווייהו פליגי: ותיובתא דכולהו. דרב חסדא ורבה ורב ששת: אלא חסורי מחסרא והכי קתני כו'. ולא קשיא להו: בעוף מאי. אמר ר' יוסי דאי אקדיש רגל מן העוף הוי נמי כולו קדוש אי לא מי אמרינן קרבן אמר רחמנא ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה' והאי נמי קרבן הוא]: פשוט מן הא דאמרת הקדיש זכר [דראוי לעולה הקדישו] לדמיו קדוש קדושת הגוף: התם. [משום] דאקדשיה כוליה לדמיו ומגו דנחתי קדושת [דמים אכולה] (לכולו לדמיו) נחתא ליה קדושת הגוף [נמי לכולו]: ל"א חד מגו אמרינן [הוא דאמרן תרי מגו מגו דאקדיש חד אבר קדשה כו' ומגו דקדשה לדמיה קדש קדושת הגוף] תרי מגו לא אמרינן: הא נמי שלו ושל אחרים [היא] דחד אבר מינה הוא דקדיש ושאר הגוף דחולין הוא. א"ל התם לא נחתא ליה קדושה בכולה דחציה דעובד כוכבים היא וחלק עובד כוכבים לא קדיש הכא דכולה שלו הויא נחתא קדושה בכולה ואסורה כולה בגיזה. הקדיש שה כי לישנא אחרינא: עור מהו בעבודה. כלומר בגיזה לא קא מיבעיא ליה דודאי אסורה מפני כחש העור כי קא מיבעיא ליה בעבודה: ת"ש האומר מה שבמעיה של זו עולה מותר בגיזה ואסורה בעבודה. מפני כחש עובר. הכא נמי עבודה מכחיש העור ואסור דכשהיא שמינה מושב העור א"ל מיהא לא תפשוט דכי קתני

◆

שיטה מקובצת

א] יכול. עי' תוס' לקמן (דף כו ע"א): ב] ר' יוסי אות ו' נמחק: ג] בחייה ל"א והא מייתי בהמה דמקדיש גופא כי ליתא לכולה לדידיה אמר רבא כגון דאמר בזוזא מן הדא בהמה לעולה אמר: ד] חסדא. עי' תוס' ערכין (דף כ'): ה] בדבר. ס"א שהנשמה תלויה בו. גליון אי מקרא אי מסברא ואע"ג דאיכא לאוקמי קרא לומר שלא יצא הרגל לחולין מ"מ שקולין הן ויבואו שניהן: ו] אלעזר ניטל הירך וחלל: ז] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ח] בו דהא פליג עליה ר' יוסי תיבת מכלל ואות ד' ד' נמחק: ט] בו מכלל דפליג עליה ר"י תיבת לאו ואות ד' נמחק: י] בעי רבא בעוף מהו. גליון תימה לפשוט ממתניתין דתנן אין העופות עושין תמורה לפי דכתיב בהמה וי"ל דשאני הכא דכתיב קרבן לרבות עופות: יא] רחמנ' והא נמי אות י' נמחק: יב] הקדיש אבר לדמיו. אליבא דר' יוסי בעי דאם הקדיש אבר קדושת [הגוף] קדוש כולה כמו כן כשהקדישו קדושת דמים [אי] קדוש כולו קדושת דמים ובעי כיון דלא קדיש אלא מאבר אחד. תוס': יג] מתיבת כיון עד תיבת מדאקדשי' נמחק: יד] מדאקדשיה לחד אבר אקדשיה לכולה ומדנחית ליה לקדושת דמים נחית ליה קדושת הגוף או: טו] עי' בהשמטות בסוף המסכת: טז] דהא אמר רבא: יז] הכא דאקדיש חד אבר. קשה הרי דמעיקרא בעי אי אמרי' תרי מיגו אי לא ומאי ס"ד לאתויי מחד מיגו. תוס': יח] מאי ס"א התם חד מיגו הכא תרי מיגו: יט] מיניה אביי מרבה אות א' נמחק: כ] דתניא לא תעבוד בבכור שורך אבל אתה עובד בשלך ושל אחרים לא: כא] עי' בהשמטות בסוף המסכת: כב] נחתא ליה קדושה. ס"א התם לא נחתא ליה קדושה בכולה בהמה הכא נחתא ליה קדושה בכולה בהמה אי נמי תיבות לישנא אחרינא נמחק: כג] אביי מרבה הקדיש אות א' נמחק: כד] בעבודה. ס"א הקדיש עובר במעי אמו מהו בעבודה. גליון צ"ע לר"י הקדיש עורה מהו שתקדיש כולה דדילמא דוקא רגל שראויה להקרבה אבל עור לא ותהיה האבעיא אפילו לר' יוסי: כה] דמכחשא ולד גזרו בה רבנן גיזה דלא מכחשא ולד לא גזרי: כו] כז] עי' בהשמטות בסוף המסכת: כח] שאין כל הגוף שלו ומשני אמר רבא כגון דאמר בזוזא מן אות כ' נמחק: כט] לקמיה בדבר שהיא מתה כגון: ל] קרא דמכל אשר: לא] דנחית אכולה לדמיה נחית נמי אכולה לקדושת: לב] למימר קדשה קדושת: לג] בגיזה לר' יהודה קא מבעיא ליה דאמר לא פשטה קדושה בכולה מהו אותו אבר בגיזה דאי לר' יוסי כיון דפשטה קדושה בכולה פשיטא דאסורה בגיזה ועבודה: לד] מכחיש ליה לאבר הס"ד ומה"ד בשלך ושל: לה] קדושה לחד אבר תיבת להך נמחק: לו] מבעיא לי מדאורייתא אות ה' נמחק: לז] עי' בהשמטות בסוף המסכת: לח] למיפשטיה. גליון ויש לחלק בין כלו לו חדשיו בין לא כלו לו חדשיו:

מתיבת

הגהות הגר"א [א] גמ' ור' יוסי. נ"ל ר"י ור"ש אומרים: [ב] שם והא קמייתי כו'. גירס"י נחיי' ל"א והא מייתי בהמה דמקדיש גופה כי ליתה כולה לדידי' כגון דאמר כוזא מן הדא בהמה לעולה: [ג] שם מי אמר כיון כו'. הוא לבון גמ' וכ"ה בהרבה מקומות דהל"כ מאי פריך גמ' והפשוט כו': [ד] רש"י ד"ה באומר. זוז וזוז. פי' הרבה דינרים: [ה] ד"ה ור"ש בפ"ק כו'. פי' לפיכך אפשר לה לחיות: [ו] תוס' ד"ה התם כו'. והשתא אתי שפיר לישנא אחרינא על הפלגא אחרינא: